

Arbeidsmarkedet nå - november 2014

"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra Utredningsseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Leonid Andreev, Leonid.Andreev@nav.no, 28. november 2014.

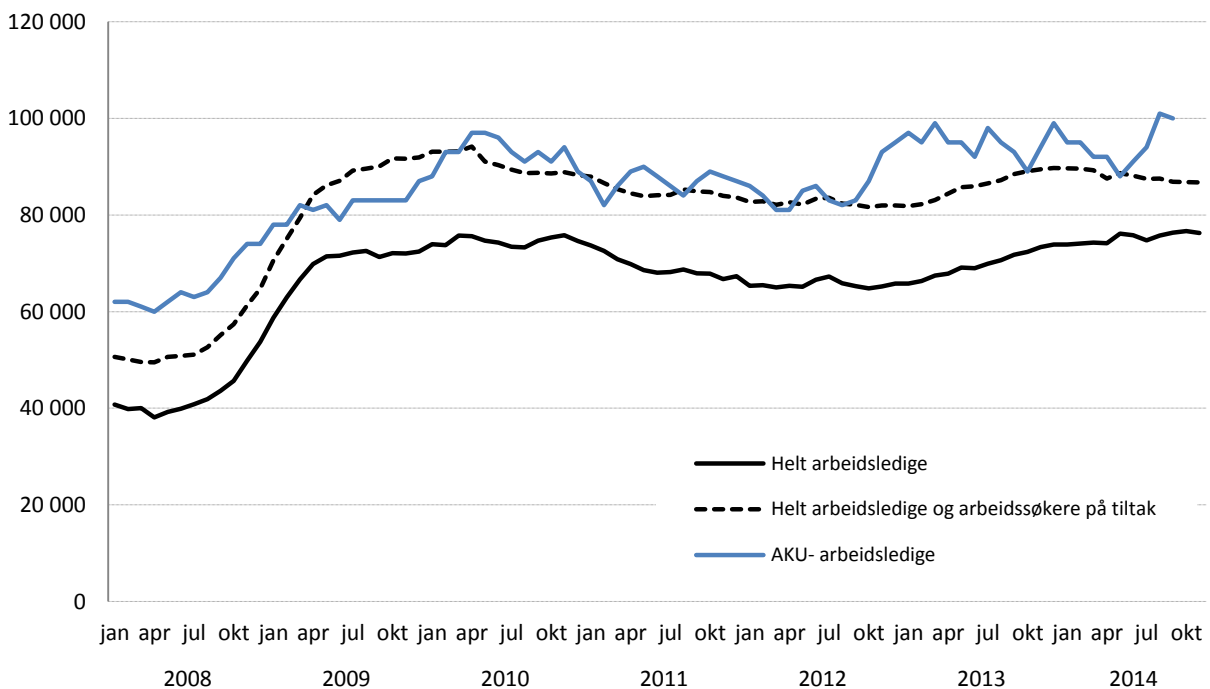
Stabil bruttoledighet

Bruttoledigheten, som er summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, gikk ned med 100 personer fra oktober til november, ifølge sesongjusterte tall fra NAV. Helt ledige falt med 400, ifølge sesongjusterte tall. En del av nedgangen skyldes imidlertid at mange startet i arbeidsmarkedstiltak i november.

Bruttoledigheten var på 83 700 personer ved utgangen av november, 2 600 færre enn for ett år siden. Bruttoledigheten er nå på 3,1 prosent av arbeidsstyrken, mot 3,3 prosent i november i fjor. I november var det registrert 71 000 helt ledige, 2 800 flere enn for ett år siden. Som andel av arbeidsstyrken er dette 2,6 prosent, det samme som i november i fjor.

Ifølge SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) steg arbeidsledigheten med 9 000 personer fra juni til september, målt ved sesongjustert tremåneders gjennomsnitt. Som andel av arbeidsstyrken var AKU-ledigheten på 3,7 prosent i september, uendret fra august.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, bruttoledigheten og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2008 – november 2014

Kilde: NAV og SSB

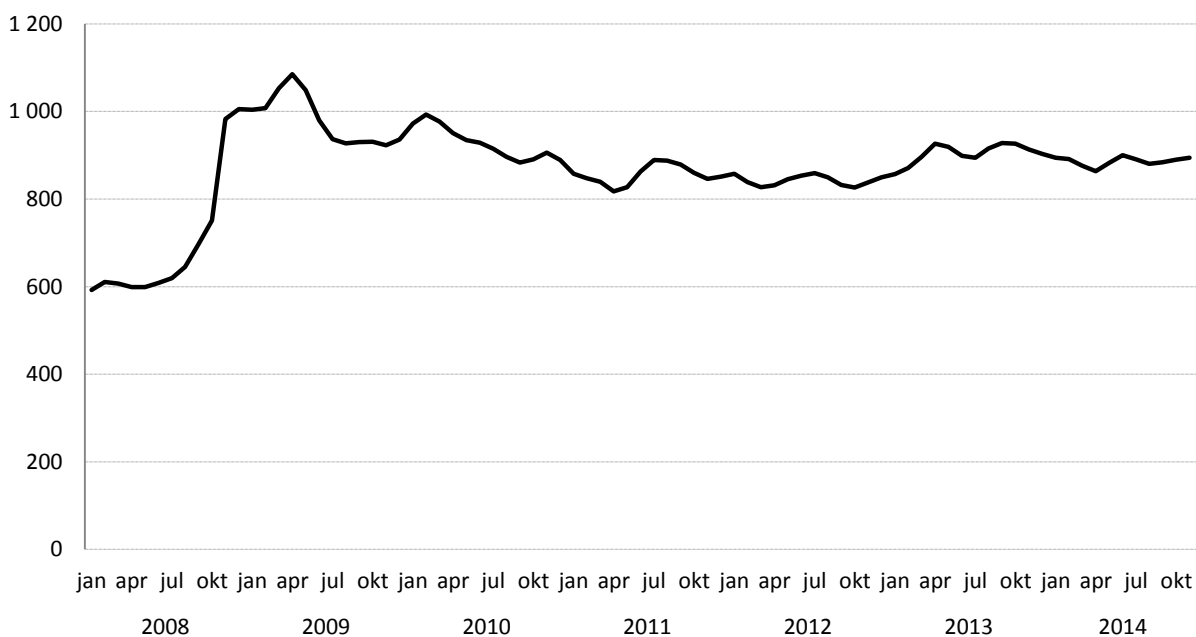
Stabil tilgang på nye arbeidssøkere

Tilgangen på nye arbeidssøkere¹ per virkedag varierer noe fra måned til måned, men trenden har vært relativt stabil så langt i år. I november ble det i gjennomsnitt registrert 900 nye arbeidssøkere hos NAV per virkedag, korrigert for sesongvariasjoner.

Ved utgangen av november var det 12 200 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med en arbeidssøkervarighet på under fire uker. Dette er 300 (-2,7 %) færre enn i november i fjor. Det var flest nye arbeidssøkere fra yrkesgruppene bygge- og anleggsarbeid, industriarbeid, samt butikk- og salgsarbeid. Til sammen utgjorde disse over en tredjedel av de som hadde arbeidssøkervarighet på under fire uker ved utgangen av november.

Målt i antall personer, hadde industriarbeidere og personer med bakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag den største økningen i antall nye ledige eller arbeidssøkere på tiltak sammenliknet med november i fjor (figur 3). Nedgangen var størst for de uten oppgitt yrkesbakgrunn og for bygg- og anleggsarbeidere.

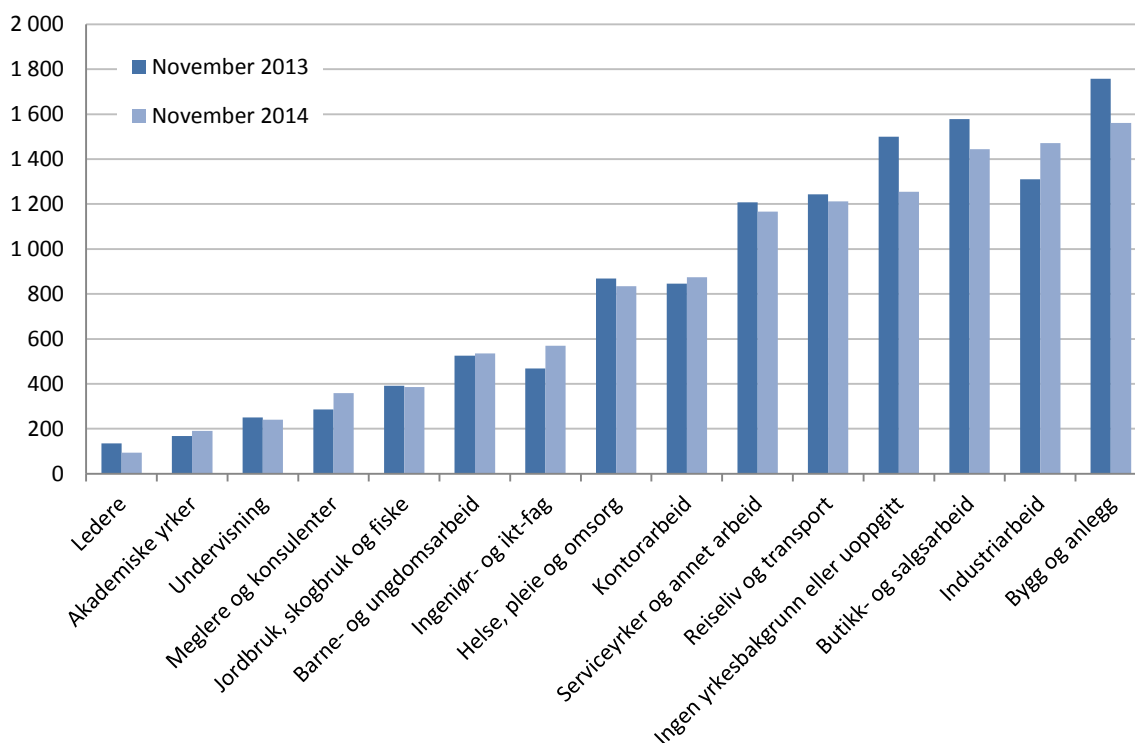
Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag. Trend. Januar 2008 - november 2014

Kilde: NAV

¹ Inkluderer helt ledige, delvis ledige, arbeidssøkere på tiltak og andre arbeidssøkere.

Figur 3. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med arbeidssøkervarighet under 4 uker, etter yrkesbakgrunn. November 2013 – november 2014

Kilde: NAV

Utviklingen i internasjonal økonomi

Svak vekst i eurosonen

Sesongjusterte tall fra Eurostat viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) i eurosonen økte med 0,2 prosent i tredje kvartal, og med 0,1 prosent i andre kvartal. BNP i både Tyskland og Frankrike vokste igjen etter en nedgang i andre kvartal. I Italia falt BNP for andre kvartal på rad. I Storbritannia, som står utenfor eurosonen, steg BNP med 0,7 prosent i tredje kvartal og den sterke veksten fra første og andre kvartal fortsatte dermed.

Utviklingen i industriproduksjonen sees ofte som en indikator på framtidig økonomisk vekst og tyder på en svak utvikling fremover i eurosonen. Produksjonen i eurosonen i september økte med 0,6 prosent etter en nedgang på 1,4 prosent i august, ifølge sesongjusterte tall fra Eurostat. Produksjon av investeringsvarer steg noe etter en sterk nedgang i august, mens produksjon av varige konsumvarer falt for tredje måned på rad. Etter nedgangen i august på 3,4 prosent vokste produksjonen med 1,7 prosent i september i Tyskland, men sammenlignet med september i fjor viser industriproduksjon nullvekst. Italias industriproduksjon var 2,9 prosent lavere enn september for ett år siden. Innkjøpssjefenes forventings indeks Markit Eurozone Manufacturing PMI viser at industriproduksjonen i eurosonen stagnerte i oktober på grunn av svak etterspørsel. En svak vekst i ordretilgangen tyder på at BNP-veksten kan avta i månedene som kommer.

Ledighetsraten i eurosonen har vært uendret på 11,5 prosent av arbeidsstyrken siden juni, ifølge sesongjusterte tall fra Eurostat. Ledigheten er allikevel lavere enn for ett år siden, da den var på 12 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten er fortsatt høyest i Hellas, Spania og Portugal. Tyskland og Østerrike har lavest ledighet. I Storbritannia var ledigheten uendret i september.

God vekst i USA, noe lavere vekst i Kina

Tall fra Bureau of Economic Analysis viste at BNP-veksten i USA var på 3,9 prosent i tredje kvartal, målt i årlig rate. Innkjøpssjefenes forventningsindeks ISM viser at industriproduksjonen i oktober økte for 17. måned på rad. Blant undernæringene i industriene var det bare olje og kullindustrien som hadde produksjonsnedgang i oktober. Et høyt nivå på nye ordrer tyder på at veksten vedvarer i fjerde kvartal. Arbeidsledigheten gikk videre ned fra 5,9 prosent av arbeidsstyrken i september til 5,8 prosent i oktober.

Den økonomiske veksten i Kina har bremsset noe og i tredje kvartal økte BNP med 7,3 prosent beregnet i årlig rate. Det er den laveste veksten siden 2009. OECD anslår i sin siste prognose at det er den nye trendveksten i Kina.

Labile forhold i tiden fremover

Den svake og ubalanserte veksten i eurosonen trekker ned verdensøkonomien på grunn av svekket etterspørsel etter varer og tjenester. De siste fem årene har fremvoksende markeder ledet an den økonomiske oppsvingen, men farten på veksten i disse landene har avtatt, spesielt i Russland og Brasil. Ledende økonomiske indikatorer fra OECD peker mot mer moderat og volatil vekst i verdensøkonomien, med større forskjeller mellom landene.

Selv om Tyskland, Norges største handelspartner, har noe bedre utsikter for veksten enn eurosonen ellers, kan utviklingen i den europeiske økonomien trekke ned etterspørselen etter norske eksportvarer, tross at svakere norsk krone gir den tradisjonelle eksportindustrien konkurransefortrinn. I tillegg kan lavere oljepriser og sanksjonene mot Russland kan ramme norsk eksport av oljerelaterte varer og tjenester.

Utviklingen i norsk økonomi

Tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR) viser at BNP-veksten i Norge økte med 0,4 prosent i tredje kvartal etter en vekst på 1,2 prosent i andre kvartal. Husholdningenes konsum gikk ned med 0,2 prosent etter en vekst på 0,7 prosent i andre kvartal. Bruttoinvesteringer i fast kapital gikk ned med 0,2 prosent etter en oppgang på 0,3 prosent i andre kvartal. Nedgangen skyldes hovedsakelig lavere offentlige investeringer, men også en reduksjon i boliginvesteringer, som gikk ned for tredje kvartal på rad. Eksport av tradisjonelle varer økte med 0,9 prosent i tredje kvartal etter en økning på 2,5 prosent i andre kvartal.

Sesongjusterte tall fra SSBs produksjonsindeks viser at industriproduksjonen steg med 1,1 prosent fra andre til tredje kvartal. Oppgangen skyldes høy aktivitet innen næringene bygging av skip og oljeplattformer, maskinreparasjon og –installasjon og innen maskinindustri. Ordreservene innen disse oljerelatertenæringene tyder på fortsatt høy aktivitet i tiden framover, tross en kraftig nedgang i ordretilgangen fra andre til tredje kvartal. Fra august 2013 til august 2014 økte industriproduksjon med 5,2 prosent.

Nedgangen i oljeprisen siden sommeren kan komme til å dempe oljeinvesteringene framover. En svakere krone og lave elektrisitetspriser kan stimulere produksjonen i tradisjonelle eksportnæringer, men deres utvikling blir hemmet av avtakende vekst hos Norges handelspartnere.

Fortsatt høy vekst i bruttoledigheten for ingeniør- og ikt-fag

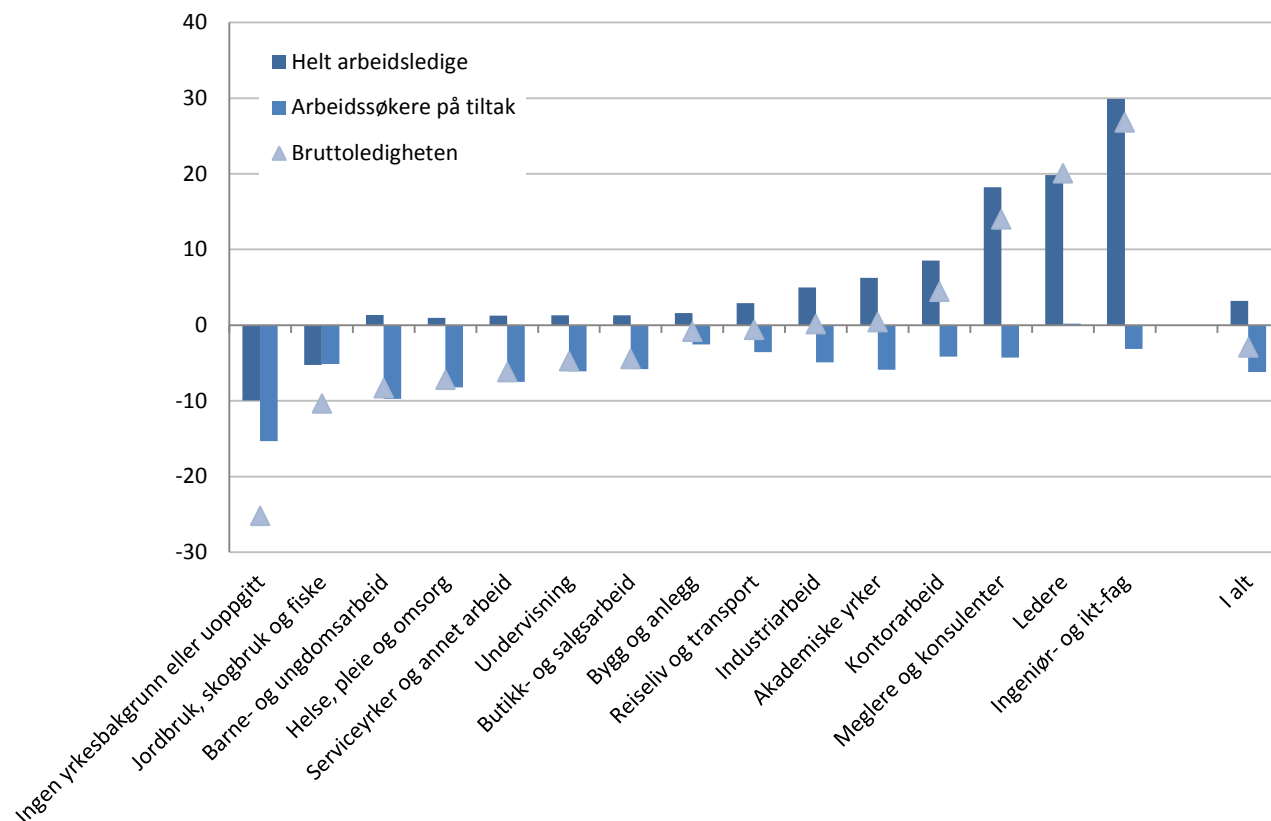
Målt i antall personer og korrigert for sesongvariasjoner, var det for industriarbeidere og personer med bakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag bruttoledigheten økt mest fra oktober til november. For den sistnevnte yrkesgruppen fortsatte dermed den oppadgående trenden som startet i januar 2013. Målt i prosent var økningen størst for akademiske yrker og industriarbeidere. Bruttoledigheten falt mest for yrkesgruppen bygg og anlegg, både prosentvis og i antall personer. Tabell 1 og 2 i tabellvedlegget viser utviklingen i den sesongjusterte bruttoledigheten for de ulike yrkesgruppene fra november 2013.

Sammenliknet med november i fjor er det også personer med bakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag som hadde størst økning i bruttoledigheten, både prosentvis og målt i antall personer (figur 4). Personer uten oppgitt yrkesbakgrunn hadde den største nedgangen, både prosentvis og målt i antall personer.

Som andel av arbeidsstyrken hadde personer med bakgrunn fra reiseliv og transport (5,1 %), samt barne- og ungdomsarbeid (4,8 %) den høyeste bruttoledigheten i november (figur 5).

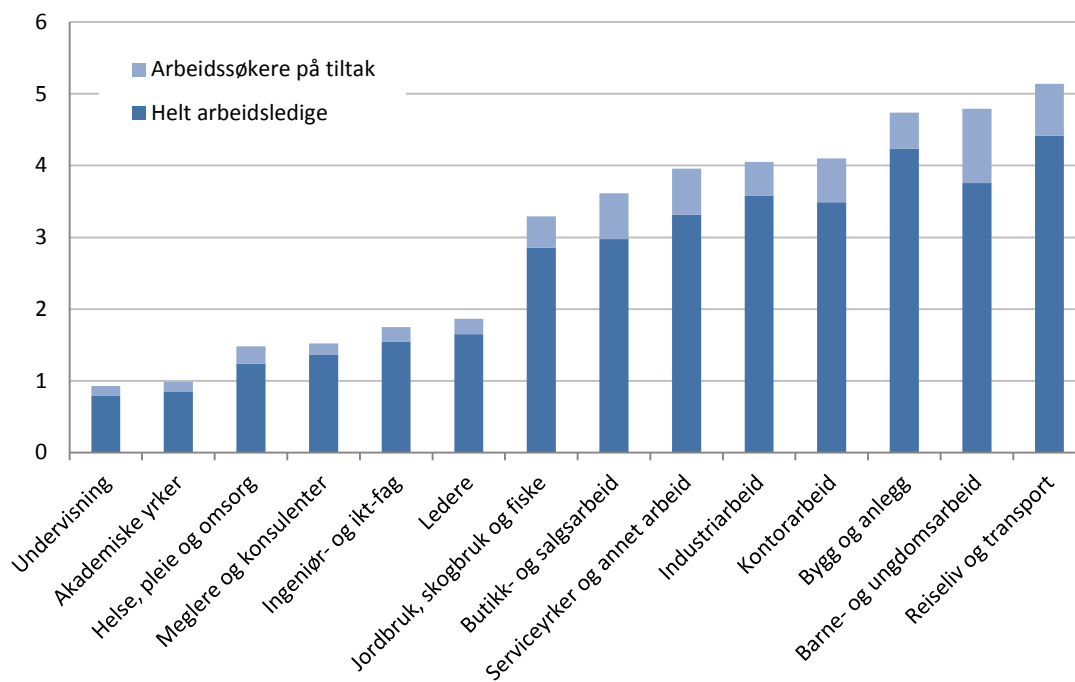
Bruttoledigheten var lavest innen undervisningsyrker (0,9 %) og innen akademiske yrker (1,0 %).

Figur 4. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring for helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. November 2013 – november 2014

Kilde: NAV

Figur 5. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i prosent av arbeidsstyrken etter yrkesbakgrunn. November 2014

Kilde: NAV

Bygg og anlegg

Innen bygge- og anleggsyrker var det ved utgangen av november registrert 9 300 helt ledige og arbeidssøkere på tiltak. Det er 100 færre enn for ett år siden. Det ble registrert flere ledige hjelpearbeidere innen anlegg, men færre andre bygningsarbeidere sammenliknet med november i fjor.

Industriarbeid

Innen industriarbeid var det ingen endring i antall helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere fra november i fjor. Det var allikevel variasjoner mellom de ulike undergruppene i industrien. Automatikere og elektriske montører hadde den største nedgangen i bruttoledigheten, mens prosess- og maskinoperatører, spesielt operatører innen boring, hadde størst økning det siste året.

Ingeniør- og ikt-fag

Ved utgangen av november var 4 500 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen, en økning på 900 personer sammenliknet med november i fjor. Det er særlig blant ingeniører og sivilingeniører innen petroleum og geofag at bruttoledigheten har økt det siste året. Selv om dette er yrkesgruppen som har opplevd størst økning i bruttoledigheten det siste året, er bruttoledigheten innen ingeniør- og ikt-fag fortsatt lav, på 1,8 prosent av arbeidsstyrken.

Helse, pleie og omsorg

Bruttoledigheten innen helse, pleie og omsorg har vært fallende de siste månedene. I november var det 400 færre registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunn enn i november i fjor. Nedgangen har vært størst for omsorgs- og pleiearbeidere.

Barne- og ungdomsarbeid

Som for den forrige gruppen har bruttoledigheten innen barne- og ungdomsarbeid vært fallende siden mars. I november var det 400 færre registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen enn i november i fjor. Nedgangen har vært størst for barnehage- og skolefritidsassistenter.

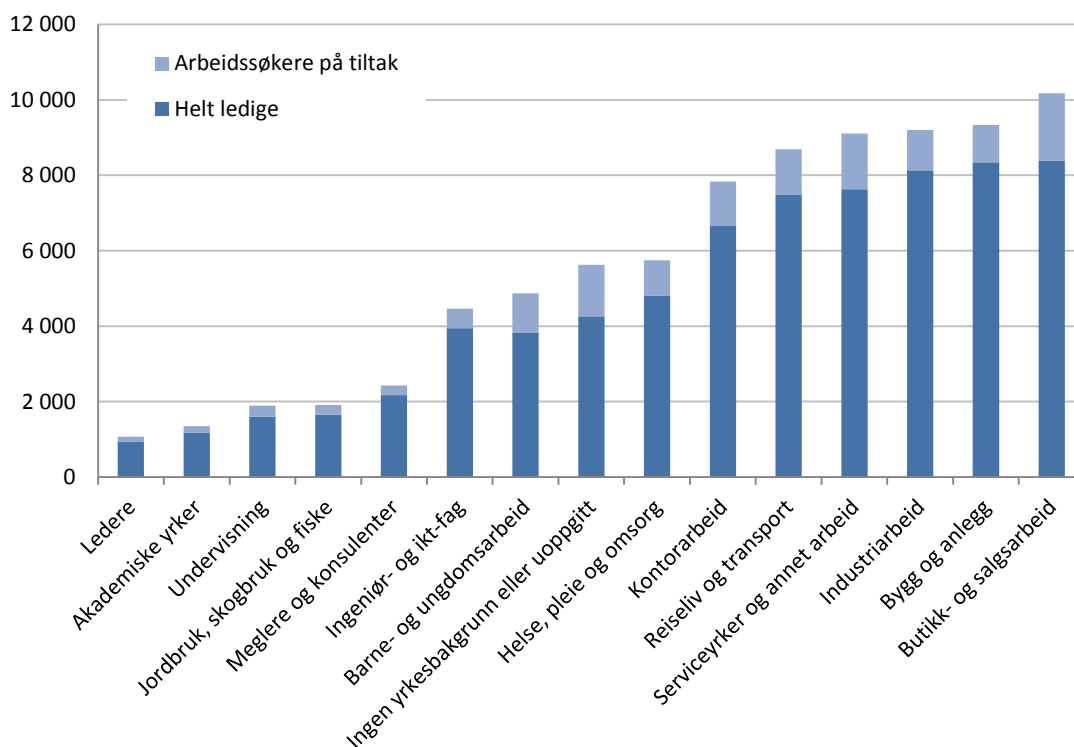
Butikk- og salgsarbeid

Ved utgangen av november var det flest personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunn, med 10 200. Det er 500 færre enn i november i fjor. Det er særlig for butikkmedarbeidere og varehandelssjefer at bruttoledigheten har falt det siste året.

Serviceyrker og annen arbeid

Ved utgangen av november var det 9 100 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen. Det er 600 færre enn i november i fjor. Nedgangen var størst for renholdere.

Figur 6. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Antall personer. November 2014

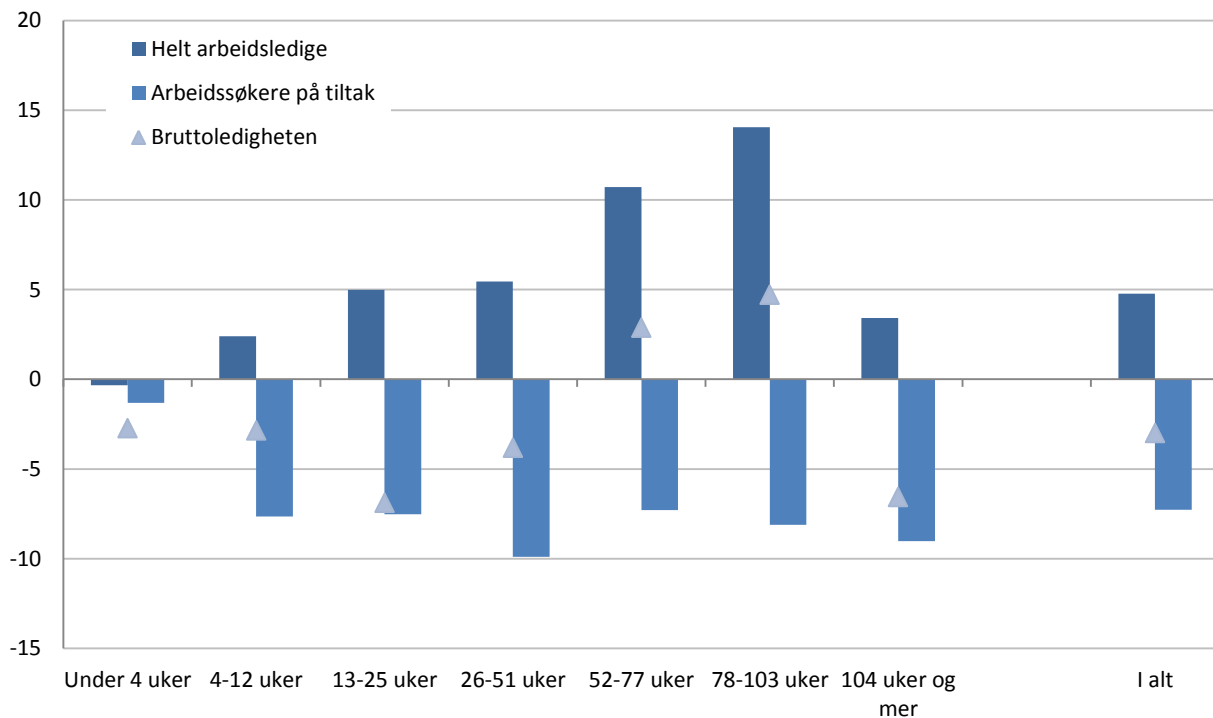

Kilde: NAV

Størst andel har vært arbeidssøkere under ett år

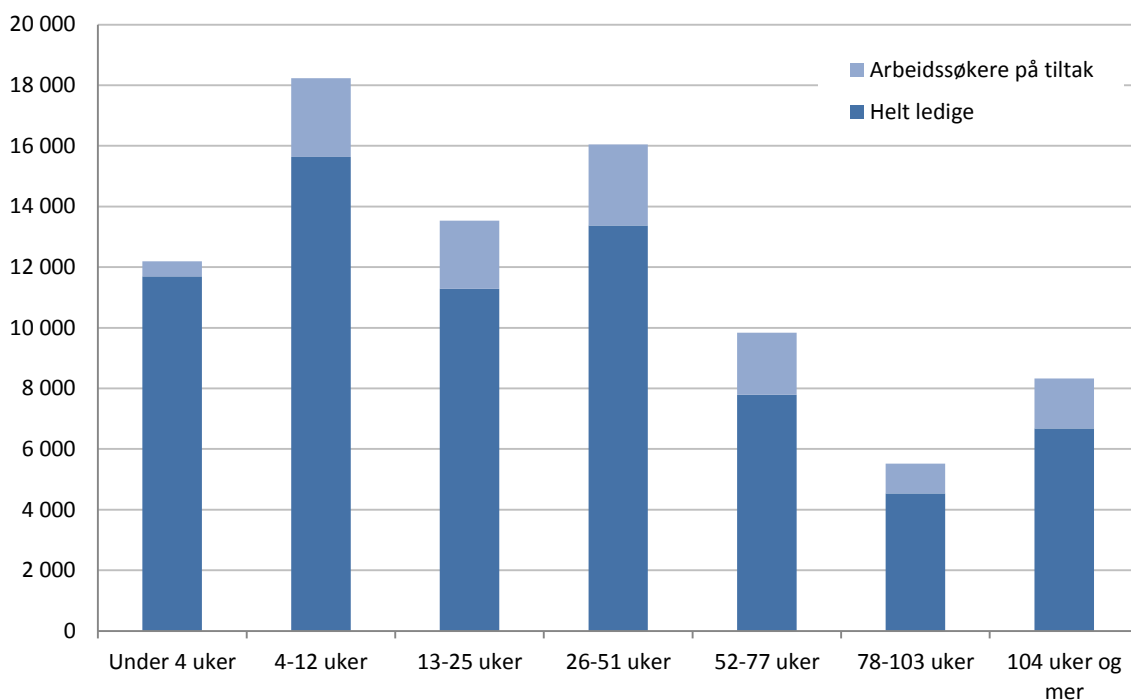
Om lag 70 prosent av de som var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak i november har vært arbeidssøkere i mindre enn ett år. Sammenliknet med november i fjor har antallet som har vært arbeidssøkere i mindre enn ett år gått ned med 2 500 personer, eller 4 prosent. Det var 100 færre helt ledige og arbeidssøkere på tiltak som hadde vært arbeidssøkere i mer enn ett år sammenliknet med november i fjor. Det tilsvarer en nedgang på 0,3 prosent.

Figur 7. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter arbeidssøkervarighet. November 2013 – november 2014

Kilde: NAV

Figur 8. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter arbeidssøkervarighet. Antall personer. November 2014

Kilde: NAV

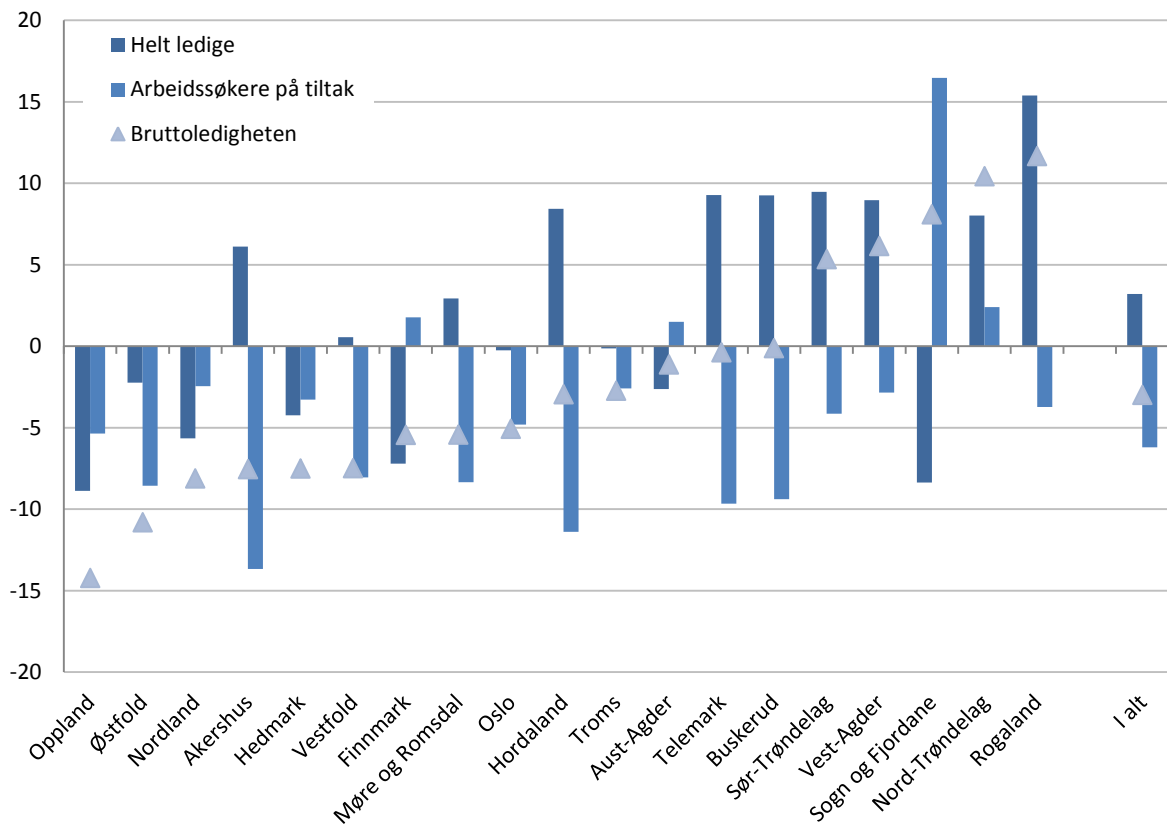
Størst oppgang i Finnmark

Ifølge sesongjusterte tall hadde Finnmark den største prosentvise økningen i bruttoledigheten fra oktober til november, fulgt av Rogaland og Aust-Agder. Hedmark og Østfold er fylkene med den største nedgangen den siste måneden. Tabell 2 i tabellvedlegget viser den sesongjusterte utviklingen i fylkene fra november 2013.

Sammenliknet med november i fjor er det i Rogaland (12 %) og Nord-Trøndelag (10 %) bruttoledigheten har økt mest. Oppland (-14 %) og Østfold (-11 %) har hatt den største nedgangen i bruttoledigheten det siste året.

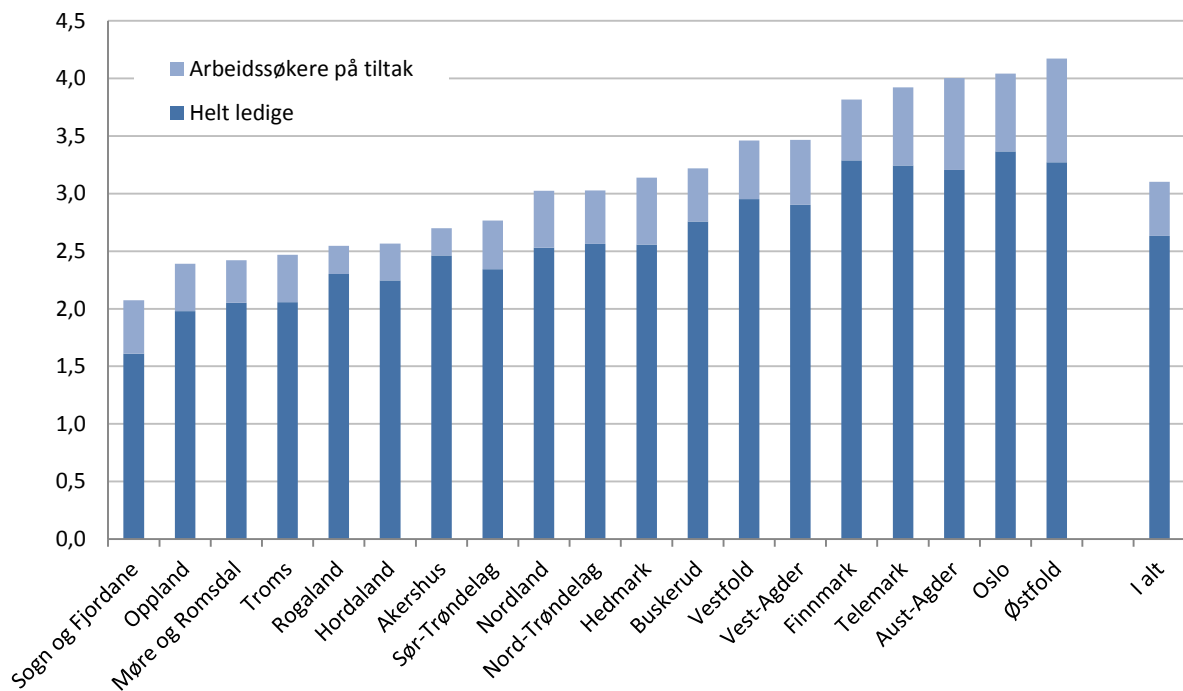
Sogn og Fjordane har nå lavest bruttoledighet, med 2,1 prosent av arbeidsstyrken. Møre og Romsdal og Oppland er fylkene med nest lavest bruttoledighet, begge med 2,4 prosent. Bruttoledigheten er høyest i Østfold med 4,2 prosent av arbeidsstyrken. Deretter følger Oslo og Aust-Agder, begge med 4,0 prosent.

Figur 9. Prosentvis endring i bruttoledigheten dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter fylke. November 2013 – november 2014

Kilde: NAV

Figur 10. Bruttoledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. November 2014

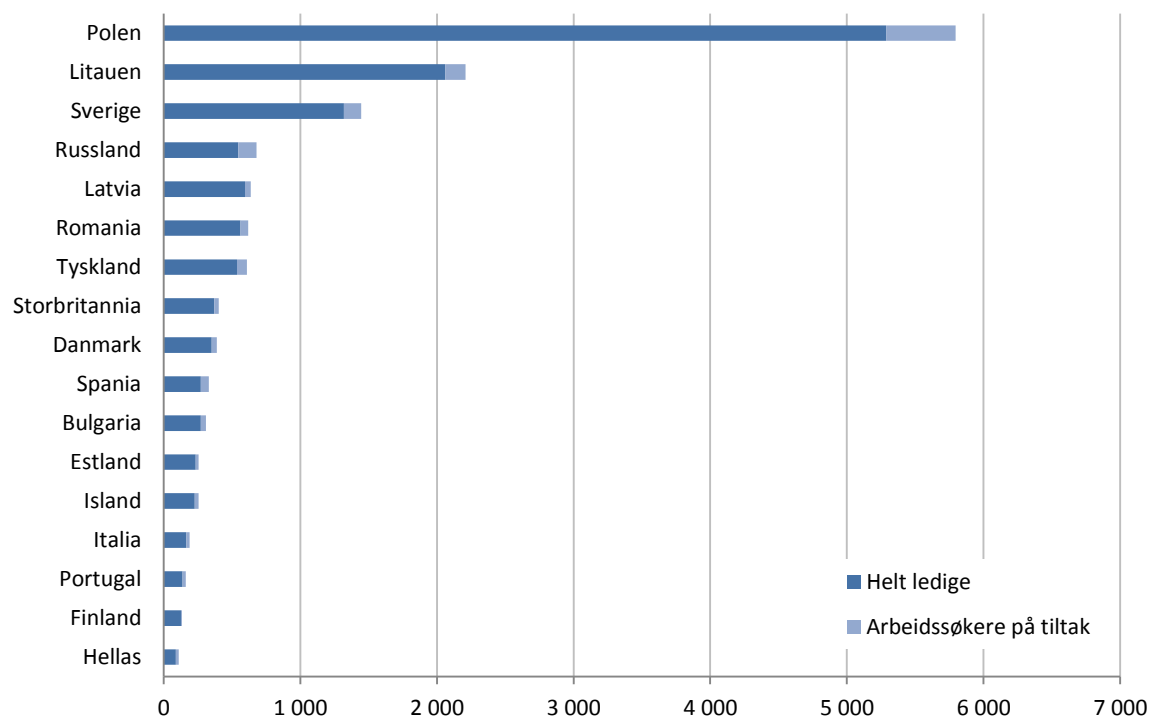
Kilde: NAV

Ledighet blant arbeidsinnvandrere

Figur 11 viser bruttoledigheten for statsborgere fra landene som har hatt den høyeste arbeidsinnvandringen til Norge de siste årene. Bruttoledigheten ved utgangen av november var høyest for polske (5 800), litauiske (2 200) og svenske (1 400) statsborgere.

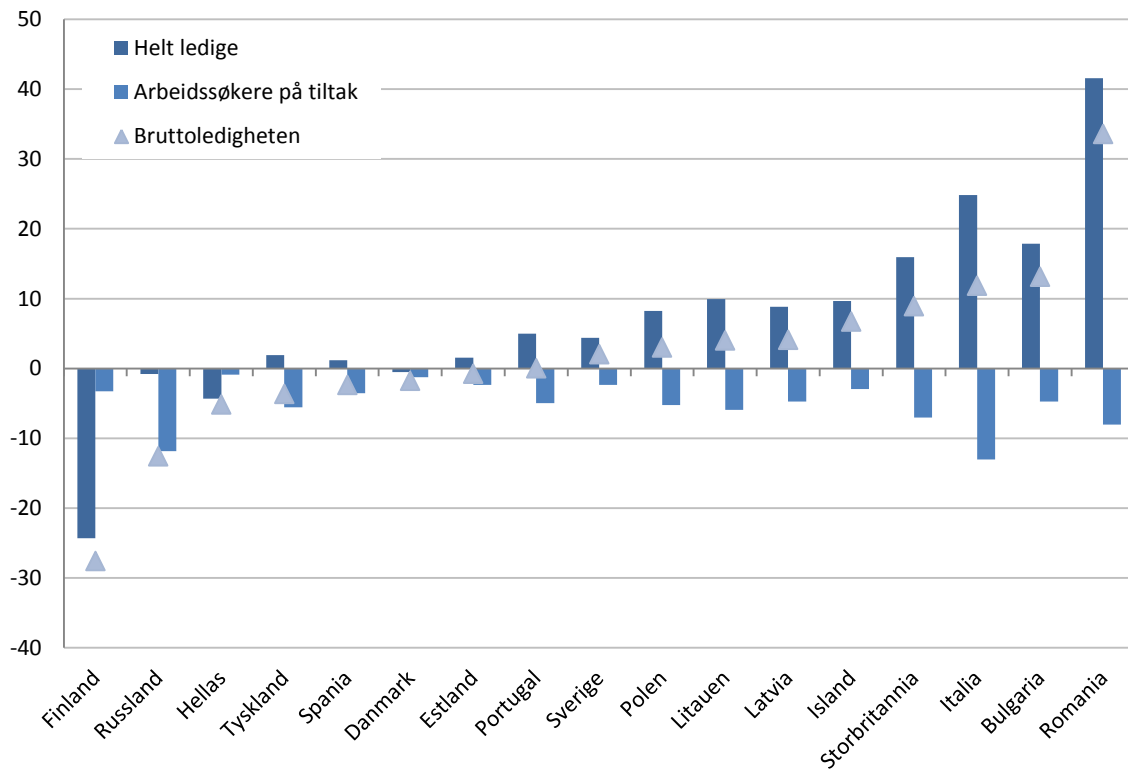
Prosentvis har bruttoledigheten det siste året økt mest for statsborgere fra Romania (34 %), Bulgaria (13 %) og Italia (12 %). Bruttoledigheten for statsborgere fra disse landene er likevel fortsatt lav, med til sammen 900 personer.

Figur 11. Bruttoledighet dekomponert i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter statsborgerskap. Antall personer. November 2014

Kilde: NAV

Figur 12. Prosentvis endring bruttoledighet, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter statsborgerskap. November 2013 - november 2014

Kilde: NAV

Tabellvedlegg

Tabell 1. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. November 2013 – november 2014. Sesongjusterte tall

	nov. 13	des. 13	jan. 14	feb. 14	mar. 14	apr. 14	mai. 14	jun. 14	jul. 14	aug. 14	sep. 14	okt. 14	nov. 14
Ledere	915	930	987	989	1 011	1 008	1 035	1 021	1 033	1 062	1 090	1 099	1 098
Ingeniør- og ikt-fag	3 605	3 657	3 742	3 815	3 877	3 822	3 943	4 057	4 100	4 193	4 324	4 458	4 568
Undervisning	2 243	2 238	2 245	2 270	2 254	2 242	2 245	2 210	2 164	2 166	2 103	2 128	2 136
Akademiske yrker	1 424	1 425	1 443	1 453	1 423	1 361	1 347	1 312	1 330	1 339	1 370	1 347	1 427
Helse, pleie og omsorg	6 344	6 426	6 484	6 556	6 471	6 335	6 385	6 267	6 110	6 046	5 953	5 876	5 887
Barne- og ungdomsarbeid	5 658	5 641	5 640	5 652	5 592	5 559	5 552	5 525	5 466	5 444	5 248	5 221	5 186
Meglere og konsulenter	2 148	2 127	2 151	2 187	2 161	2 189	2 238	2 255	2 285	2 331	2 367	2 407	2 442
Kontorarbeid	7 731	7 813	7 816	7 863	7 808	7 693	7 857	7 817	7 824	7 889	7 915	7 958	8 064
Butikk- og salgsarbeid	11 033	11 083	11 144	11 233	11 204	10 901	11 137	10 915	10 750	10 797	10 723	10 632	10 539
Jordbruk, skogbruk og fiske	2 117	2 077	1 995	1 998	1 964	1 959	1 966	1 968	1 892	1 920	1 900	1 876	1 889
Bygg og anlegg	10 255	10 255	10 162	9 936	10 087	10 106	10 329	10 507	10 345	10 392	10 376	10 375	10 161
Industriarbeid	9 601	9 743	9 534	9 411	9 337	9 251	9 335	9 285	9 232	9 294	9 361	9 358	9 595
Reiseliv og transport	8 914	8 976	8 930	8 996	9 048	8 815	8 959	8 989	8 966	8 938	8 879	8 839	8 846
Serviceyrker og annet arbeid	9 946	9 966	9 949	9 957	9 883	9 614	9 702	9 642	9 559	9 478	9 427	9 425	9 322
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	7 625	7 548	7 370	7 282	7 102	6 728	6 669	6 440	6 245	6 038	5 866	5 821	5 702

Kilde: NAV

Tabell 2. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak etter fylker. November 2013 – november 2014. Sesongjusterte tall

	nov. 13	des. 13	jan. 14	feb. 14	mar. 14	apr. 14	mai. 14	jun. 14	jul. 14	aug. 14	sep. 14	okt. 14	nov. 14
Østfold	6790	6810	6784	6763	6641	6468	6433	6335	6224	6140	6107	6154	6050
Akershus	9170	9205	9262	9306	9254	8963	9065	9052	8964	8881	8631	8509	8479
Oslo	15683	15776	15816	15850	15703	15233	15339	15130	14939	14961	14937	14759	14883
Hedmark	3424	3401	3454	3534	3471	3352	3431	3406	3391	3327	3317	3243	3174
Oppland	2824	2741	2713	2730	2676	2594	2561	2537	2513	2478	2405	2390	2420
Buskerud	4842	4883	4966	4982	4992	4896	4945	4982	4936	4863	4841	4862	4834
Vestfold	4722	4750	4760	4686	4763	4718	4741	4700	4639	4620	4502	4433	4367
Telemark	3544	3514	3493	3453	3448	3274	3423	3438	3516	3480	3490	3550	3531
Aust-Agder	2367	2460	2326	2292	2254	2257	2280	2255	2313	2306	2250	2283	2331
Vest-Agder	3025	3027	3053	3099	3096	3139	3245	3231	3215	3216	3234	3209	3214
Rogaland	5855	5911	5945	5984	5984	6005	6153	6128	6029	6152	6336	6390	6531
Hordaland	7446	7529	7495	7467	7504	7443	7441	7302	7215	7231	7273	7312	7231
Sogn & Fjordane	1228	1257	1277	1241	1256	1241	1235	1244	1260	1289	1282	1338	1327
Møre & Romsdal	3676	3674	3596	3573	3536	3505	3563	3580	3535	3602	3512	3505	3473
Sør-Trøndelag	4545	4607	4597	4661	4689	4572	4658	4624	4705	4783	4755	4776	4788
Nord-Trøndelag	2010	2023	2066	2068	2063	2111	2187	2202	2154	2194	2220	2224	2219
Nordland	4212	4212	4136	3942	4009	4027	4023	4074	4018	3982	3875	3877	3867
Troms	2314	2272	2260	2245	2245	2210	2236	2230	2203	2194	2244	2276	2253
Finnmark	1658	1609	1531	1542	1520	1528	1554	1588	1561	1602	1552	1517	1556

Kilde: NAV